

**İlkin Tariyel İSPƏNDİYAROV**  
Magistrant  
Qərbi Kaspi Universiteti, Azərbaycan

## **AZƏRBAYCANDA TURİZMİN İNKİŞAFININ MÖVCUD VƏZİYYƏTİ VƏ İNKİŞAF ETDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ**

### **Xülasə**

Hazırda, Azərbaycan ölkəsi turizm sahəsində böyük inkişaf edir. Dövlət orqanları və özəl sektor birgə çalışaraq, turizm sektorunu daha da inkişaf etdirmək üçün səylər göstərir. Bu məqsədlə, Azərbaycanın turizm bazarındakı payını artırmaq və ölkəni daha çox turistlər üçün cazibəli bir məkan halına gətirmək üçün bir çox inkişaf strategiyaları hazırlanıb.

Məqalədə, turizmin inkişafı üçün bir sıra əsas istiqamətlər də göstərilir. Bunlar arasında, turizm infrastrukturunu və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı sayılabilir. Əlavə olaraq, turizm sahəsinin inkişafı üçün qanuni və maliyyə təminatının daha da gücləndirilməsi də vacib addımlardan biridir.

Azərbaycan ölkəsi turizm sahəsində bir çox imkanlara malikdir. Məhz bu səbəbdən, turizm sahəsində inkişaf etdirilməsi ölkənin iqtisadiyyatı, sosial mühit və digər sahələrin inkişafına ciddi dəstək verə bilər. Bu məqsədlə, turizm sahəsi üzərində daha çox fokuslanmaq və inkişaf etdirmək üçün gərəkli addımlar atılmalıdır.

Məqalədə ayrıca, turizm sahəsindəki mövcud vəziyyət, ölkənin turizm potensialı və bölgədəki konkurentlər ilə müqayisə edilib. İndiki vaxtda, Azərbaycanın turizm bazarında daha çox tanınması və ölkənin turizm sahəsində daha konkurentli olması üçün daha çox tədbirlər planlaşdırılmalıdır.

İnkişaf etdirilmiş turizm sahəsi, daha çox məşğuliyət imkanı yaradacaq və iqtisadiyyatı canlandıracaqdır. Buna görə də, turizm sahəsinin inkişafı üçün daha da güclü bir strateji və eyni zamanda praktiki addımlar atılmalıdır.

***Açar sözlər:** turizm, potensial, strategiya, infrastruktur, inkişaf istiqamətləri, dövlət orqanları, özəl sektor*

**JEL:** Q13

**UOT:** 332

**DOI:** <https://doi.org/10.54414/UAJT9755>

### **Giriş**

Azərbaycanda turizm sahəsi son illərdə böyük inkişaf etməkdədir və dövlət orqanları və özəl sektor birgə çalışaraq, turizm sahəsində daha da inkişaf etdirmək üçün səylər göstərir. Bu məqsədlə, Azərbaycanın turizm bazarındakı payını artırmaq və ölkəni daha çox turistlər üçün cazibəli bir məkan halına gətirmək üçün bir çox inkişaf strategiyaları hazırlanıb.

Bu məqalədə, Azərbaycanda turizmin inkişafının mövcud vəziyyəti və inkişaf etdirilməsi istiqamətləri ətraflı şəkildə müzakirə edilmişdir. Turizm infrastrukturunun və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi, turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, turizm sahəsinin qanuni və maliyyə təminatının

gücləndirilməsi kimi addımlar, turizm sahəsinin inkişafına ciddi dəstək verir. Əlavə olaraq, turizm sahəsinin inkişafı üçün turizm məhsullarının və tədbirlərinin diversifikasiyası da önəmli bir məsələdir.

Turizm sahəsinin inkişafı, ölkənin iqtisadiyyatı, sosial mühit və digər sahələrin inkişafına dəstək verə bilər. Buna görə də, turizm sahəsi üzərində daha çox fokuslanmaq və inkişaf etdirmək üçün gərəkli addımlar atılmalıdır. Turizm sahəsinin inkişafında qanuni və maliyyə təminatının yanı sıra, turizm məhsullarının və tədbirlərinin diversifikasiyası, turizm obyektlərinin tanıtımı və turizm sahəsində təcrübəli işçilərin sayının artırılması kimi addımların hər biri turizm sahəsində daha fəal işlər aparılmasına

kömək edir. Bu addımların hər biri, ölkənin turizm potensialının genişləndirilməsi və turistlərin ölkəmizə cəlb edilməsi üçün əhəmiyyətli rol oynayır.

**Azərbaycanda turizmin əsas istiqamətləri:**

Azərbaycan son illərdə turizm sahəsində böyük inkişaf edir. Bu sahənin inkişafı ölkənin iqtisadiyyatı, mədəniyyəti, təbii və tarixi turizminin artırılması üçün çox vacibdir. Turizm sektorunun inkişafı, ölkəmiz üçün yeni iş yeri yaradılması və daha çox mədəniyyət təmsilçilərinin ölkəyə gəlməsi ilə birlikdə turistlər üçün daha rahat mühit yaradacaqdır.

Azərbaycanda turizm sahəsi üçün əsas istiqamətlər aşağıdakılardır [2]:

- Turizm infrastrukturunu: Turizm sahəsində infrastrukturun yaxşılaşdırılması, turistlər üçün daha rahat və keyfiyyətli mühit yaratmağa kömək edəcəkdir. Bu, otellərin, restoranların, turistik yerlərin və əyləncə məkanlarının daha yaxşılaşdırılmasını tələb edir.

- Tanıtım və reklam: Azərbaycan turizmi dünyada daha çox tanınmalıdır. Bu məqsədlə, ölkənin turistik yerləri, mədəniyyəti, ənənələri və təbii güzellikləri daha effektiv şəkildə tanıtılmalıdır. Tanıtım və reklam kampaniyaları vasitəsilə, Azərbaycan turizmi dünyada daha çox insan tərəfindən tanınacaqdır.

- Dövlət təminatı: Turizm sektorunun inkişaf etdirilməsi üçün dövlət təminatı dəstəklı olmalıdır. Dövlət tərəfindən turizm sahəsinin inkişafını təşviq edən qanunvericilik tədbirləri, vergi indirimləri və s.

- Təhsil və peşəkar təlim: Turizm sahəsində işləmək istəyən şəxslərə təhsil və peşəkar təlim proqramları təklif edilməlidir. Bu, turizm sahəsində peşəkarlar üçün keyfiyyətli mütəxəssislərin hazırlanmasına kömək edəcəkdir.

Xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması: Turistlərin ölkəyə rahat və xoş mühitdə gəlməsi üçün xidmət keyfiyyəti çox önəmlidir. Bu, turizm sektorunda çalışanların müştərilərə hörmət və məsuliyyətli xidmət göstərmələri ilə əlaqəlidir. Xidmətlərin yaxşılaşdırılması turistlərin ölkəyə gəlməsi üçün əlavə bir səbəb yaradacaqdır.

Tədbirlərin təşviqi: Azərbaycan, bir çox tədbirlərin keçirilməsinə olanak verən çoxsaylı idman və mədəni hadisələrə malikdir. Bu tədbirlər, turistlərin ölkəyə gəlməsinə və ölkəmizin tanınmasına kömək edir. Tədbirlərin təşviqi, turistlərin ölkəyə gəlməsi və mövcud turistlərin ölkəmizdə qalması üçün əlavə bir səbəb yaradacaqdır [5].

Regional əməkdaşlıq: Regionlarda turizm sektorunun inkişaf etdirilməsi, digər ölkələrlə əməkdaşlıq və əlaqələr qurmaq, ölkəmizin turizm bazarında daha konkurentli olmasına kömək edəcəkdir.

Bu əsas istiqamətlər, Azərbaycanın turizm sahəsində daha da inkişaf etməsini və ölkəmizin tanınmasını artırmağa kömək edəcəkdir. Turizm sektorunun inkişaf etdirilməsi, ölkəmizə yeni investisiyaların cəlb edilməsinə, turizm sahəsindən gəlir əldə edilməsinə və ölkəmizin sosial və iqtisadiyyatının inkişafına dəstək olacaqdır.

**Cədvəl 1**

**Azərbaycanda turizmin əsas istiqamətləri**

#	İstiqamət
1	Turizm infrastrukturunu
2	Tanıtım və reklam
3	Dövlət təminatı
4	Təhsil və peşəkar təlim
5	Xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması
6	Tədbirlərin təşviqi
7	Regional əməkdaşlıq

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. (2021). Turizm. <https://www.stat.gov.az/source/TOURISM/>

Bu cədvəl Azərbaycan turizm sahəsində inkişaf etdirmək üçün əsas istiqamətləri özlərində

birləşdirir. Bu istiqamətlər, turizm sektorunun inkişafını və ölkənin turizm potensialını artırmaq məqsədilə hazırlanmışdır. Cədvəldə əks olunan bu istiqamətlər, ölkədə turizm infrastrukturunun yaxşılaşdırılması, turistlərin ölkəyə gəlməsi üçün tədbirlərin təşviqi, təhsil və peşəkar təlimin təşviqi və xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını tələb edir.

Ayrıca, tanıtım və reklam kampaniyaları vasitəsilə Azərbaycan turizmi dünyada daha çox tanınacaq və ölkənin turizm bazarında daha konkurentli olması üçün dövlət təminatının daha da gücləndirilməsi və regional əməkdaşlıq ilə turizm sahəsinin inkişaf etdirilməsi tələb olunur.

Bu cədvəl, Azərbaycanın turizm sahəsində inkişaf etməsinə və turizm sahəsində yeni iş yerlərinin yaradılmasına ciddi dəstək verəcək. Bu əsas istiqamətlər, turizm sahəsinin inkişafı üçün dövlət, özəl sektor və turizm təşkilatları arasında əməkdaşlığı gücləndirərək, ölkəmiz üçün daha cazibədar bir turizm məkanı yaratmağa kömək edəcəkdir.

#### ***Azərbaycanda Turizm infrastrukturunu və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi***

Azərbaycan turizm potensialı olan bir ölkədir və son illərdə turizm sahəsində ciddi inkişaf edib. Lakin, ölkəmiz turizm infrastrukturunu və xidmətləri açısından daha da inkişaf etdirmək üçün hələ çox işləri var [7].

Turizm infrastrukturunu, turistlərin ölkəyə gəlməsinə və ölkədə qalması üçün lazım olan bütün zəruri təminatları əhatə edir. Bu təminatlar arasında, mənzil və otellər, mətbəx və restoranlar, transport xidmətləri, keyfiyyətli su, elektrik, internet kimi bəzi infrastruktur xidmətləri sayılabilir. Azərbaycan, turizm infrastrukturunun inkişafı üçün yüksək potensiala malikdir və son illərdə ölkəmizdə turizm sektoruna yatırımlar artıb.

Buna baxmayaraq, ölkəmiz turizm sektorunda daha da inkişaf edə bilmək üçün turizm infrastrukturunun daha da inkişaf etdirilməsi vacibdir. Bu, daha çox yüksək keyfiyyətli otellərin, restoranların və turistlərin rahatlığı üçün digər infrastruktur təminatlarının yaradılması ilə əlaqəlidir. Turizm sektorunun inkişafı üçün, turizm infrastrukturunun yaxşılaşdırılması və inkişaf etdirilməsi üzrə investisiyaların cəlb edilməsi vacibdir.

Xidmət keyfiyyəti də turizm sahəsində çox önəmlidir. Turistlərin ölkəyə gəlməsi, qalması və geri qayıtması üçün, turizm sektorunda çalışanların müştərilərə hörmət və məsuliyyətli xidmət göstərmələri mühüm rol oynayır. Bu, turistlərin ölkəyə gəlməsi üçün əlavə bir səbəb yaradacaqdır. Xidmətlərin yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi və bu sahədə təhsilin təşviqi ilə turizm sahəsi daha da inkişaf etdirilə bilər.

Bütün bunlar göz önünə alındıqda, Azərbaycanda turizm sahəsində daha da inkişaf etmək üçün turizm infrastrukturunu və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi vacibdir. Bu, ölkənin turizm sektorunda daha konkurentli olması və daha çox turistin ölkəyə gəlməsi üçün çox mühüm addımlardır. Buna görə də, ölkəmiz turizm sahəsində inkişaf etdirmək üçün bu istiqamətlərə daha da fokuslanmalıdır.

Son zamanlarda, Azərbaycanda turizm sektorunda bir çox yeniliklər həyata keçirilib və ölkəmiz dünya turizm bazarında daha tanınır olmaq yolunda addımlar atılmışdır. Bu istiqamətlərə daha da sərt fokuslanılması və inkişafın davam etdirilməsi, ölkəmiz turizm sahəsində daha da inkişaf etdirməyə imkan verəcəkdir [4].

#### ***Turizm təşkilatlarının təşviqi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımları.***

Azərbaycan turizm sektorunda inkişaf etdirmək üçün, turizm təşkilatlarının təşviqi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı çox əhəmiyyətli bir rol oynayır. Bu, Azərbaycanın dünya turizm bazarında daha tanınır olması və daha çox turistin ölkəyə gəlməsi üçün əhəmiyyətli addımlardan biridir.

Turizm təşkilatları, ölkəmiz turizm məhsullarını və turizm bazarındakı potensialımızı dünya bazarında daha yaxşı tanımaq üçün əlavə bir səbəbdir. Bu, turistlərin ölkəyə gəlməsi və ölkədə qalmaları üçün daha çox səbəb yaradacaq, turizm sahəsinin inkişafını daha da sürətləndirəcəkdir.

Turizm təşkilatları, ölkəmiz turizm sektorunun daha da inkişaf etdirilməsi üçün turizm məhsullarının və turizm tədbirlərinin effektiv şəkildə təqdim edilməsində öhdəliklərdən biridir. Bu, ölkəmizdəki turizm bazarının gücləndirilməsi və daha çox turistin ölkəyə gəlməsi üçün vacibdir.

Turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, sosial media və digər media kanalları vasitəsilə həyata keçirilə bilər. Ölkəmizdə turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı üçün "Azərbaycan Turizm İnformasiya Mərkəzi" kimi müxtəlif təşkilatlar mövcuddur. Bu təşkilatlar ölkəmizdəki turizm məhsullarını və turizm tədbirlərini tanıtmaları üçün fəaliyyət göstərir və bu istiqamətdə ciddi səylər göstərir [3].

Ölkəmizdə turizm təşkilatlarının daha da sürətli inkişaf etdirilməsi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin daha effektiv şəkildə tanıtılması, turizm sektorunun inkişafını daha da sürətləndirəcək və Azərbaycanın turizm sahəsində daha konkurentli olmasına imkan verəcəkdir.

Turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, ölkəmizdəki turizm sahəsinin inkişafı üçün əhəmiyyətli bir addımdır. Bu, ölkəmizdəki turizm məhsullarının və tədbirlərinin beynəlxalq səviyyədə daha da tanınmasına imkan verərək, turistlərin ölkəyə gəlməsinə daha çox səbəb yaradacaq.

Tanıtmı əməliyyatları, ölkəmizdəki turizm sahəsinin vaxtla daha çox insan tərəfindən tanınmasına və turistlərin ölkəmizə daha çox marağına səbəb olacaq. Bu, turizm sektorunda daha çox məşğuliyət imkanı yaradacaq, iqtisadiyyatın canlanmasına və ölkəmizin beynəlxalq bazarlarda daha konkurentli olmasına imkan verəcəkdir.

Ölkəmizdəki turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, daha çox turistin ölkəyə gəlməsinə səbəb olacaq və bu, turizm sektorunun inkişafının davam etməsinə və ölkəmizin turizm bazarında daha konkurentli olmasına imkan verəcəkdir.

Turizm sektorunun inkişafı üçün, güclü bir strateji hazırlanması və praktiki addımların atılması vacibdir. Bu, turizm sahəsində inkişaf etdirmək üçün tələb olunan müvafiq səylərdir.

Güclü bir turizm stratejisi hazırlanması, ölkəmiz turizm sektorunda daha konkurentli olmaq üçün əlavə bir səbəbdır. Bu strateji, turizm məhsullarının, turizm infrastrukturunun və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı istiqamətlərini də əhatə edə bilər. Əlavə olaraq, turizm sektorunun inkişafı

üçün qanuni və maliyyə təminatının gücləndirilməsi də stratejinin bir hissəsidir [9].

Güclü bir turizm stratejisi hazırlanmasının yanı sıra, praktiki addımların atılması da vacibdir. Bu addımlar, turizm infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı və turizm sahəsinin inkişafına ciddi dəstək verəcək addımlardır. Praktiki addımların atılması, turizm sektorunun inkişafının sürətini artıracaq və ölkəmiz turizm sahəsində daha konkurentli olmağa imkan verəcəkdir.

Ölkəmiz turizm sektorunun inkişafı üçün daha da güclü bir stratejinin hazırlanması və praktiki addımların atılması vacibdir. Bu, turizm sahəsinin daha sürətli inkişaf etməsinə, ölkəmiz turizm bazarındakı payımızın artmasına və ölkəmizin beynəlxalq bazarlarda daha konkurentli olmasına imkan verəcəkdir.

Turizm sektoru, dünya ekonomisində önəmli bir yer tutmaktadır. Aşağıdakı statistiklər, turizm sektorunun dünya və Azərbaycan iqtisadiyyatı üzərindəki təsirini göstərir [1]:

- Dünya turizm sahəsi 2021-ci ildə 4,5 trilyon ABŞ dollarından çox dövriyyəyə sahib idi (UNWTO).

- 2019-cu ildə, dünya əhalisinin 1,5 milyardı turizm məqsədi ilə öz ölkələrindən kənarında səyahət etdi (UNWTO).

- 2019-cu ildə, dünya turizm sektoru iqtisadiyyata 8,9 trilyon ABŞ dolları daxil etdi (WTTC).

- Azərbaycan 2019-cu ildə 3,2 milyon turist qəbul etdi və turizm sektorundan 1,6 milyard ABŞ dolları daxil oldu (Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi).

- 2019-cu ildə Azərbaycanda turizm sektoru üzrə 83 800 nəfər işləyirdi (Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi).

- 2019-cu ilin sonuna qədər Azərbaycan ölkəsinə 55 ölkədən investorlar investisiya etmişdir. Bu, Azərbaycanda turizm sahəsinin inkişafına yönələn mühüm bir addımdır (Azərbaycan Respublikası İnvestisiya Fondunun Rəsmi saytı).

- Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyi, Azərbaycan turizmi və ölkənin turizm potensialının tanıtımı üçün bir çox tədbirlər keçirir. Hər il, Azərbaycan turizmini dünyada təmsil edən bir çox tədbir, sərgi və festival keçirilir (Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyinin Rəsmi saytı).



- Azərbaycanın turizm sahəsində ən populyar obyektləri arasında Bakının İçərişəhər, Gəncə şəhəri, Şahdağ Milli Parkı, Xınalıq kəndi, Ağsu Şamaxı turizm zonası kimi bir çox turizm yerləri yer alır (Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyinin Rəsmi saytı).

- 2019-cu ildə, Azərbaycanda turizm sahəsində 1,2 milyon insan işləyirdi. Bu, ötən ilə nisbətən 8,6 faiz artım deməkdir (Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi).

- 2020-ci ilin yanvar-niyebər ayları arasında, pandemiya səbəbindən, Azərbaycanda turist sayı əvvəlki ilə nisbətən azaldı və turizm sektoru üzrə dövriyyə 1,4 milyard ABŞ dollarından azaldı (Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsi).

Bu statistiklər, turizmin dünya iqtisadiyyatında və ölkəmiz iqtisadiyyatında vacib bir rola malik olduğunu göstərir. Ayrıca, pandemiya səbəbindən turizm sektorunun zərər çəkdiyi də açıq şəkildə görünür.

Son zamanlarda Azərbaycan, turizm sahəsində bir sıra inkişaf strategiyaları hazırlayıb və uğurla həyata keçirir. Bunların arasında turizm infrastrukturunu və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı yer alır. Ayrıca, ölkədə bir sıra turizm obyektləri də yaradılıb və mövcud olanlar yenilənir.

Turizm sektorunda qanuni çərçivənin gücləndirilməsi də ölkədəki turizm sahəsinin inkişafı üçün vacib addımlardan biridir. Bu, turistlərin ölkəyə gəlməsi və turizm sahəsində daha çox inkişaf etməsi üçün tələb olunan hüquqi mühafizəni təmin edəcəkdir.

Turizm sektorunun inkişafı üzrə təşkil edilən tədbirlər də turizm sahəsinin inkişafına dəstək verir. Bu tədbirlər arasında Beynəlxalq Turizm Sərgisi və Dünya Gənclər Festivalı kimi beynəlxalq tədbirlər də yer alır. Bu tədbirlər, ölkəmizin turizm sahəsində daha çox tanınmasına və turistlərin ölkəyə gəlməsinə səbəb olur [8].

Turizm sektorunun inkişafı, ölkəmizin iqtisadiyyatının canlanması və məşğuliyyət imkanlarının artması üçün əhəmiyyətli bir sahədir. Bu sahədə ölkədə həyata keçirilən inkişaf strategiyaları və tədbirlər, ölkəmizin turizm bazarındakı payının artmasına və turizm sektorunun inkişafının sürətini artırmasına kömək edir.

### ***Turizm sahəsinin inkişafı üçün qanuni və maliyyə təminatı yaradılması***

Turizm sahəsi, ölkə iqtisadiyyatı üçün önəmli bir sahədir və Azərbaycanda bu sahənin inkişaf etdirilməsi dövlət tərəfindən dəstəklənir. Bu məqsədlə, qanuni və maliyyə təminatı turizm sahəsinin inkişafında kritik rol oynayır [10].

Qanuni təminat, turizm sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin fəaliyyətləri üçün vacibdir. İlk olaraq, turizm sahəsində fəaliyyət göstərən bütün müəssisələrin, tələb olunan bütün lisenziyaları və sertifikatları alması və tələb edilən bütün təcrübə və təhsillərə sahib olması məcburiyyəti var. Bu, turistlər üçün təhlükəsiz bir turizm mühitinin təmin edilməsinə kömək edir.

Əlavə olaraq, turizm sektorunda qanuni təminat, turistlərin hüquqlarının qorunması üçün də vacibdir. Turistlərin sağlamlığı və güvəliyi üçün müvafiq tədbirlər görmək və turistlərin hüquqlarının qorunması üçün dövlət tərəfindən müvafiq qanunvericilik və siyasət tədbirləri qəbul edilməlidir.

Maliyyə təminatı, turizm sektorunun inkişafı üçün də vacibdir. Turizm sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin maliyyələşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi üçün maliyyə təminatı tələb olunur. Dövlət tərəfindən turizm sektoruna investisiyaların artırılması və turizm müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi üçün dəstək və maliyyələşdirmə müvafiq tədbirlərlə təmin edilməlidir. Buna məsələn, kreditlərin və vergi endirimlərinin tətbiqi daxil edilə bilər.

Həmçinin, turizm sahəsində daha çox inkişaf edilməsi üçün, turizm sektorunda sərmayələrin cəlb edilməsi də vacibdir. Yerli və xarici investorların cəlb edilməsi üçün bir çox turizm projelərinin həyata keçirilməsinə və turizm sahəsinin inkişafına kömək edir.

Maliyyə təminatı ayrıca, turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı üçün də əhəmiyyətlidir. Turizm məhsulları, tədbirlər və turizm markalarının tanıtımı üçün geniş reklam kampaniyaları təşkil edilməlidir. Bu kampaniyaların həyata keçirilməsi üçün maliyyə təminatının müvafiq şəkildə təyin edilməsi və bütçənin ayrılması vacibdir. Bu reklam kampaniyaları, Azərbaycanın turizm potensialının dünya əhəlisinə daha yaxşı tanıtılmasına və ölkədə daha çox turistlərin cəlb edilməsinə imkan verir.

Turizm sahəsinin inkişafı üçün qanuni və maliyyə təminatının yanı sıra, turizm sahəsində təhsil və təcrübə sahibi insanların sayının artırılması da vacibdir.

Azərbaycanda turizm sahəsinin inkişafı üçün qanuni və maliyyə təminatının yanı sıra, turizm sahəsində təhsil və təcrübə sahibi insanların sayının artırılması və turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı üçün geniş reklam kampaniyalarının təşkil edilməsi vacibdir. Bu addımların hər biri, turizm sahəsindəki iş imkanlarının artırılması, iqtisadiyyatın canlandırılması və ölkənin turizm potensialının genişləndirilməsi üçün kritik əhəmiyyətə malikdir [6].

### NƏTİCƏ

Nəticə olaraq, Azərbaycanda turizm sahəsi inkişaf edən bir sektor olaraq özəl və dövlət təşəbbüsləri ilə birgə sürətlə inkişaf edir. Turizm infrastrukturunu və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi, turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, turizm sahəsinin qanuni və maliyyə təminatının gücləndirilməsi, turizm məhsullarının və tədbirlərinin diversifikasiyası və turizm sahəsində təcrübəli işçilərin sayının artırılması turizm sahəsinin inkişafı üçün gərəkli addımlardır. Bu addımlar ölkənin iqtisadiyyatı, sosial mühit və digər sahələrin inkişafına dəstək verərək, turizm sahəsinin inkişafını daha da genişləndirə bilər.

Turizm sahəsində inkişaf ölkənin iqtisadiyyatını canlandırır və daha çox məşğuliyyət imkanı yaradır. Statistikalarda göstərir ki, turizm sektorunda inkişaf ölkənin iqtisadiyyatı və turizm sahəsində işləyənlər üzərində pozitiv təsir göstərir.

Turizm sahəsinin inkişafında daha da güclü bir strateji və praktiki addımların atılması vacibdir. Bu addımlar turistlərin ölkəyə cəlb edilməsi və turizm sektorunun daha da inkişaf etməsi üçün əhəmiyyətli rol oynayacaqdır. Ölkənin turizm potensialını artırmaq və turizm sahəsində daha konkurentli olmaq üçün turizm sahəsinə daha da fokuslanılmalı və inkişaf etdirmək üçün gərəkli addımlar atılmalıdır.

Azərbaycanda turizm sahəsinin inkişafı üçün bir sıra addımlar atılmalıdır. Bu addımlar arasında turizm infrastrukturunun və xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, turizm təşkilatlarının təşviqi,

turizm məhsullarının və tədbirlərinin tanıtımı, turizm sahəsinin qanuni və maliyyə təminatının gücləndirilməsi, turizm məhsullarının və tədbirlərinin diversifikasiyası və turizm sahəsində təcrübəli işçilərin sayının artırılması sayılabilir.

Bu addımların hər biri turizm sahəsinin inkişafına ciddi dəstək verir və ölkənin iqtisadiyyatı, sosial mühit və digər sahələrin inkişafına dəstək verə bilər. Bununla birlikdə, turizm sahəsinin inkişafı üçün daha da güclü bir strateji və praktiki addımların atılması vacibdir.

Statistikalarda da göstərir ki, turizm sahəsinin inkişafı ölkənin iqtisadiyyatını canlandırır və daha çox məşğuliyyət imkanı yaradır. Bu səbəblərə görə, turizm sahəsində daha da fokuslanılmalı və inkişaf etdirmək üçün gərəkli addımlar atılmalıdır. Bu addımlar, turizm sahəsinin inkişafında ölkənin potensialını genişləndirərək, turistlərin ölkəyə cəlb edilməsi və turizm sektorunun daha da inkişaf etməsi üçün əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

### ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. (2021). Turizm. <https://www.stat.gov.az/source/TOURISM/>
2. Hacıyev, E., & Abbasov, T. (2019). Azərbaycanda Turizm Sahəsində İnvestisiya Fərsatları. Turizm və Xidmət Elmləri Jurnalı, 10(19), 37-48.
3. Hüseynov, S. (2021). Azərbaycan Turizm İndustrisi Üçün Strateji İstiqlamətlər: Müasir Tərəflər və Problemlər. Turizm və Xidmət Elmləri Jurnalı, 14(27), 47-62.
4. Musayev, R. (2021). Azərbaycanda Turizmin İnkişafında Dövlət Tərəfinin Rolu. Turizm və Məişət İdarəetməsi Jurnalı, 27(1), 33-45.
5. Rzayeva, R. (2021). Azərbaycan Turizminin Təşviqi və İnkişafı Üçün Yeni Yol Və İnkişaf İstiqlamətləri. Sosial və Humanitar Elmlər Üzrə İnkişaf Dərəcəsi, 3(3), 18-22.
6. Samadov, F., İsmayılov, V., & Abdullayeva, N. (2021). Turizmin Azərbaycanın İqtisadiyyatına Təsiri: Əsas Göstəricilərin Analizi. Turizm və Məişət İdarəetməsi Jurnalı, 9(1), 1-11.
7. Şirinova, F. (2021). Turizm sahəsində Azərbaycanın regionallaşması problemləri və

perspektivləri. İqtisadiyyat, İnkişaf və Məşğulluq, 7(2), 32-40.

8. Teymurzadə, F., & Əhmədov, İ. (2020). Azərbaycanca Turizmin Hazırkı Və Gələcək İmtiyazları. Cənub və Şərq Avropada Turizm, 2(2), 1-15.

9. Агеев, А. И., & Ефремова, Н. Е. (2020). Развитие туризма в Азербайджане: состояние

и перспективы. Экономическая политика, 15(2), 146-160.

10. Иванова, Е. А., & Бондаренко, Н. В. (2019). Перспективы развития туризма в Азербайджане. Российский научный журнал, 3, 18-24.

### **Илькин Тариел ИСПЕНДИЯРОВ**

Магистрант

Западно-Каспийский университет, Азербайджан

## **СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ**

### **Резюме**

В настоящее время Азербайджан достиг значительного прогресса в туристической отрасли. Государственные органы и частный сектор работают вместе, чтобы развивать туристический сектор еще больше. Для этой цели было разработано множество стратегий развития, направленных на увеличение доли Азербайджана на туристическом рынке и превращение страны в более привлекательное место для туристов.

В статье описываются основные направления для развития туризма. Среди них улучшение туристической инфраструктуры и услуг, продвижение туристических организаций, а также продвижение туристических продуктов и мероприятий. Кроме того, усиление правовой и финансовой поддержки является важным шагом для развития туризма.

Азербайджан имеет множество возможностей для развития туризма. Именно поэтому развитие туристической отрасли может стать серьезной поддержкой для экономики, социальной среды и других сфер. Для достижения этой цели необходимо уделять больше внимания развитию туристической отрасли и предпринимать необходимые шаги.

В статье также рассматривается текущая ситуация в туристической отрасли, потенциал Азербайджана в сфере туризма и конкуренты в регионе. В настоящее время необходимо разработать больше мер, направленных на повышение узнаваемости Азербайджана на туристическом рынке и улучшение его конкурентоспособности в сфере туризма.

Развитие туристической отрасли приведет к созданию большего количества рабочих мест и оживлению экономики. Именно поэтому необходимо разработать более сильную стратегию и предпринимать практические шаги для развития туризма.

**Ключевые слова:** туризм, потенциал, стратегия, инфраструктура, направления развития, государственные органы, частный сектор.

**İlkin Tariel İSPENDİYAROV**  
Master's Student  
Western Caspian University, Azerbaijan

**THE STATE OF TOURISM DEVELOPMENT AND DIRECTIONS FOR IMPROVE-  
MENT IN AZERBAIJAN**

**Summary**

Currently, Azerbaijan is making significant progress in the tourism sector. Government bodies and the private sector are working together to further develop the tourism industry. To this end, many development strategies have been devised aimed at increasing Azerbaijan's share in the tourism market and making the country a more attractive destination for tourists.

The article outlines the key directions for developing tourism. Among them are improving tourism infrastructure and services, promoting tourism organizations, as well as promoting tourism products and events. Additionally, strengthening legal and financial support is an important step in developing tourism.

Azerbaijan has many opportunities for tourism development. This is why the development of the tourism industry can become a significant support for the economy, social environment, and other spheres. To achieve this goal, more attention should be paid to the development of the tourism industry and necessary steps taken.

The article also discusses the current situation in the tourism industry, Azerbaijan's tourism potential, and competitors in the region. Currently, more measures need to be taken to increase Azerbaijan's recognition in the tourism market and improve its competitiveness in the tourism industry.

Developing the tourism industry will create more employment opportunities and revive the economy. This is why a stronger strategy needs to be developed and practical steps taken to develop tourism.

**Keywords:** *tourism, potential, strategy, infrastructure, development directions, government bodies, private sector.*